

ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ФУНКЦІЙ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЯК ДЕРЖАВНОГО ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Володимир Володимирович СТОРОЖЕНКО,

*здобувач Науково-дослідного
інституту публічного права*

Функції Служби безпеки України як державного правоохоронного органу спеціального призначення виходять із ключових завдань її діяльності та мають власний зміст. Звертаючись до розкриття семантики слова «функція» бачимо, що цей термін походить від латинського «functio» - виконання, здійснення і тлумачиться в сучасній українській мові наступним чином: 1) діяльність, обов'язок, робота; зовнішній прояв властивостей якого-небудь об'єкта в певній системі відносин (наприклад, функція грошей); функція в соціології – роль, що її виконує певний соціальний інститут чи процес стосовно цілого (наприклад, функція держави, родини в суспільстві); 2) явище, що залежить від іншого та змінюється в міру зміни цього іншого явища; робота, виконана органом, організмом; роль, значення чого-небудь; обов'язок, коло діяльності; 3) функція – обов'язок, коло діяльності; призначення, роль [1, с.727;2, с.707;3, с.103]. Багато поглядів з приводу змісту функцій існує серед філософів, які їх розглядають як: 1) явище, що є формою виявлення іншого явища і змінюється відповідно до його змін; 2) спосіб дії речі або елемента системи, спрямований на досягнення певного ефекту; 3) поняття, в якому фіксується стійкий спосіб активних взаємовідносин речей, при цьому зміни в одних речах супроводжуються змінами в інших; 4) відносини двох (групи) об'єктів, в якому зміни в одних з них супроводжують зміни іншого; 5) спосіб поведінки, притаманний будь-якому об'єкту та сприяючий збереженню існування цього об'єкту, або тієї системи, в яку він входить в якості елемента [4, с.75;5, с.12-13].

Аналіз наукових джерел свідчить, що функція – це полізмістова категорія, визначення якої тісно залежить від контексту застосування. Окрема наукова концепція з приводу тлумачення останньої склалась в класичній теорії управління та суміжній – державного управління. Наприклад, як пише С.В. Кувакін, функції управління – це найбільш стійка та постійна категорія, яка, як правило, закріплюється в нормативних актах. В них знаходять свій прояв як мета, так і завдання управління, а також через них здійснюється вплив на суб'єкти і об'єкти управління. Категорії належить провідна роль у формуванні організаційних структур системи управління [6, с.8;7, с.74]. В розуміння М.М. Долгополової функції управління – це засіб виконання завдань для досягнення визначеної мети. Через функції здійснюється вплив як на суб'єкт, так і на об'єкт управління. Саме вони формують організаційні структури системи управління [8, с.9]. В наукових працях Б.М. Ринажевського наголошується: функція управління – це конкретний напрямок управлінського, організуючого,

регулятивного, контролюючого, коригуючого, наглядового впливу суб'єкта на об'єкт управління. На його думку функції управління мають конкретний зміст і здійснюються за допомогою конкретних способів і форм управління (наприклад, примусові механізми, ухвалення правових актів управління, підпорядковувачий вплив)», пише науковець [9, с.139]. Одразу у трьох значеннях наводить тлумачення досліджуваної категорії М.В. Босовська: по-перше, функція управління є видом управлінської діяльності; по-друге, функція управління – результат спеціалізації управлінської праці; по-третє, вона слугує основою здійснення управління [10, с.53].

Різноманітні наукові тлумачення категорія функцій отримала в аспекті державного управління. Згідно із зауваженням Ф. Фіночко у цій царині категорія розкривається, як порівняно самостійні, спеціалізовані частини змісту управлінської діяльності, що характеризуються певною цільовою спрямованістю та якісною однорідністю [11, с.172]. В.Я. Малиновський тлумачить функції державного управління, як складові змісту управлінської діяльності, що характеризуються певною самостійністю, однорідністю, складністю та стабільністю владно-організуючого впливу суб'єкта управління, спрямованого на забезпечення життєво значущих потреб об'єкта управління [12, с.202;13, с.49].

Тож, з огляду на зазначене вище, функції – це напрями діяльності, визначені та обумовлені сферою її здійснення, а також об'єктом по відношенню до якого вона провадиться. При цьому, розглядаючи цю категорію у контексті державного сектору, необхідно зауважити про притаманний їй юридичний аспект, адже будь-який напрям офіційної, публічно значимої діяльності завжди є нормативно-визначеним і обґрунтованим. Зважаючи на це, функції Служби безпеки України як державного правоохоронного органу спеціального призначення найбільш доцільно тлумачити як нормативно-визначені законодавством та підзаконними юридичними актами основні напрями, вектори правоохоронної діяльності СБУ, реалізація яких забезпечує досягнення покладених на дане відомство завдань.

Список використаних джерел:

1. Словник іншомовних слів: За ред. О.С. Мельничука К.: Головна редакція УРЕ, 1977 775 с.
2. Новий тлумачний словник української мови: В 4 т. Укл. В. Яременко, О. Сліпушко. К.: Видавництво "Аконіт", 1998.Т.І: А-Є 910 с.; Т.ІІ: Ж-ОБД.910 с.; Т.ІІІ: ОБЕ-РОБ.927 с.; Т.ІV: РОБ-Я.941 с.
3. Солдатенко О.А. Досудове слідство в Україні: становлення та перспективи розвитку: дис... канд. юрид. наук : Київ: Запорізький юридичний інститут МВС України. 2006. 238 с.
4. Українська Радянська Енциклопедія: У 12-ти т. голов. Редкол.: Бажан М.П. (голов, редактор) та ін. 2-е вид. К.: голов, ред. УРЕ. Фітогармони -0., 1985. Т. 12. 572 с.
5. Павло С.В. Функції і завдання криміналістики (теоретико-прикладний аспект): дис... канд. юрид. наук : Запоріжжя: Запорізький юридичний інститут. 2003. 202 с.
6. Кувакін С.В. Організаційні форми управління органами внутрішніх справ: загальнотеоретичний аспект. Автореф. дис... канд. юрид. наук : Харків, 2001. 17с.
7. Трофімова Л.В. Організаційно-правове забезпечення діяльності юридичних підрозділів органів Державної податкової служби України: дис... канд. юрид. наук : Ірпінь: Академія державної податкової служби України. 2003. 203 с.

8. Долгополова М.М. Управління загальнодержавною системою забезпечення безпеки дорожнього руху: автореферат. дис... канд. юрид. наук: Харків: Національний університет внутрішніх справ. 2003. 19 с.

9. Ринажевський Б.М. Адміністративно-правове регулювання діяльності військової служби правопорядку у Збройних силах України: дис... д-ра. юрид. наук : Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2010. 339 с.

10. Босовська М.В. Управління якістю послуг підприємств готельного господарства: дис... канд. юрид. наук : Київ: Київський національний торговельно-економічний університет. 2009. 306 с.

11. Фіночко Ф. Специфіка функцій управління. Вісник академії правових наук України. 2006. №4(47). С.171-178.

12. Малиновський В.Я. Державне управління: Навчальний посібник. Вид. 2-ге, доп. та перероб. К.: Атіка, 2003. 576 с.

13. Єремєєв Д.В. Організаційно-правові засади діяльності підрозділів юридичної служби органів внутрішніх справ України: дисертація. Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2006. 225 с.